

Як дізнатися, які підприємства забруднюють довкілля у вашій місцевості

Здоров'я та тривалість життя людини напряду залежить від екологічної ситуації в місцевості, де вона живе. Тому дані про стан довкілля та суб'єкти господарювання, які його забруднюють, можна вважати одними з найважливіших, які знадобляться кожному. У цьому розділі ви дізнаєтесь, як перевірити, чи є у вашому населеному пункті підприємства, що виробляють особливо небезпечні хімічні речовини, забруднюють повітря, займаються утилізацією небезпечних відходів, використовують водні ресурси чи роблять скиди в них.

Єдиний державний
веб-портал
відкритих даних

Міністерство
цифрової трансформації
України

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

from the British people

EURASIA
FOUNDATION

1 / Відкриті дані	03
2 / Що можна знайти за допомогою цих даних	05
3 / Як дізнатися, чи має підприємство дозвіл на викиди в атмосферне повітря	07
4 / Як перевірити, чи є у вашому регіоні виробники особливо небезпечних хімічних речовин	10
5 / Як знайти підприємства, які провадять діяльність із небезпечними відходами, та виявляти «псевдоутилізаторів»	12
6 / Сервіси на основі відкритих даних	14

Відповідно до українського [законодавства](#), суб'єкт підприємницької діяльності може здійснювати викиди забруднювальних речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами лише після того, як дістане на це відповідний дозвіл. До стаціонарних джерел належать підприємства, цехи, агрегати, установки та інші нерухомі об'єкти. Залежно від групи, до якої належить це джерело, виданням дозволів займаються Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України чи обласні державні адміністрації. Відомості про видані дозволи мають бути опубліковані на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних.

- [Перелік дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами об'єктів 1, 2, 3 груп, видані Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів](#)
- [Дозволи на викиди в атмосферу стаціонарними джерелами 2 і 3 груп, видані Київською міською й обласними державними адміністраціями](#)

Зверніть увагу! Альтернативними способами дізнатися цю інформацію можна через сервіс SaveEcoBot у [Telegram](#), [Viber](#).

У реєстрі ліцензій на виробництво особливо небезпечних хімічних речовин міститься перелік підприємств, яким дозволено займатися такою діяльністю, їхні адреси, дати видачі дозволів, термін дії та відмітки про анулювання. Розпорядником інформації є Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів.

- [Дані про видані ліцензії на виробництво особливо небезпечних хімічних речовин](#)

Зверніть увагу! Міністерство довкілля від травня 2021 року не оновлювало набору даних на порталі.

У реєстрі ліцензій на поводження з небезпечними відходами ви знайдете інформацію про підприємства, які мають право на їх збирання, перевезення, перероблення, знешкодження, оброблення та захоронення. Також у наборі даних буде зазначено, з якими саме видами відходів вони можуть працювати. Відповідальність за їх публікацію покладена на Міністерство захисту довкілля і природних ресурсів. На [ЕкоСистемі](#) можна отримати QR витяг щодо кожного ліцензіата з реєстру.

- [Дані про видані ліцензії на поводження з небезпечними відходами](#)

Зверніть увагу! Міністерство довкілля від грудня 2021 року не оновлювало набору даних на порталі.

Також для проведення досліджень вам може знадобитися інформація з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. На жаль, після початку повномасштабного вторгнення РФ Міністерство юстиції обмежило доступ до відкритого реєстру та припинило його публікацію у форматі відкритих даних. Зараз інформацію про компанії та підприємців ви можете отримати лише скориставшись [платним API](#) реєстру чи за допомогою різноманітних аналітичних сервісів – [«Opendatabot»](#), [«YouControl»](#), [«Clarity Project»](#).

2 / Що можна знайти за допомогою цих даних

05

Дізнатися, чи є у вашій місцевості підприємства, які забруднюють повітря

Завдяки даним про видані дозволи на викиди в атмосферу ви можете дізнатися, чи є у вашому населеному пункті підприємства-забрудники і як їх багато. Це допоможе приблизно оцінити, наскільки безпечною може бути екологічна ситуація для вашого здоров'я.

Перевірити, чи має дозвіл на викиди в атмосферне повітря певна компанія

Ви помітили, що у вашому місті з'явився новий завод, котельня або інше підприємство, які забруднюють повітря? Завдяки відкритим даним можна перевірити, чи має воно відповідний дозвіл, і якщо виявите порушення – звернутися до правоохоронних органів.

Дізнатися, чи є у вашій місцевості підприємства, які виробляють особливо небезпечні хімічні речовини

Загрозу для вашого здоров'я може становити не лише забруднене повітря, а й небезпечні хімічні виробництва. Про вже наявні підприємства та появу нових вам розкажуть відкриті дані про видані ліцензії.

Виявляти «псевдоутилізаторів»

На жаль, лише невеликий відсоток компаній, які мають ліцензії на поводження з небезпечними відходами, реально цим займаються. На практиці більшість фірм лише отримують гроші за утилізацію, зберігають небезпечні відходи без належних умов, а потім просто викидають на звалище. У такий спосіб вони самі чинять шкоду природі. Тому ми розберемо, як виявляти подібних «псевдоутилізаторів».

3 / Як дізнатися, чи має підприємство дозвіл на викиди в атмосферне повітря

07

Визначте, до якої групи належить джерело забруднення

Це допоможе вам зрозуміти, який саме орган мав видавати і де шукати потрібні дані. До 1 групи належать об'єкти, які взяті на державний облік і мають виробництва або технологічне устаткування, на яких повинні впроваджувати найкращі доступні технології та методи керування. Список таких виробництв і устаткування ви знайдете у спеціальному [переліку](#). Виданням дозволів їм займається Міністерство захисту довкілля і природних ресурсів. Також це відомство публікує об'єкти, які розташовані на території Чорнобильської зони відчуження.

Якщо ж підприємства немає в переліку – отже, воно належить до 2 або 3 групи. Дозвіл йому мала видати обласна державна адміністрація.

Знайдіть дані про дозволи, видані потрібним відомством

Зараз відомості про дозволи на викиди в атмосферне повітря стаціонарними джерелами 1 групи з невідомих причин видалені з порталу відкритих даних і сайту Міністерства довкілля. Тому єдиним способом дізнатися цю інформацію є сервіс SaveEcoBot у [Telegram](#), [Viber](#). Детальніше про роботу з ним читайте у пункті «Сервіси на основі відкритих даних».

Список посилань на дозволи, видані обласними державними адміністраціями, які були опубліковані на порталі відкритих даних, ви знайдете у цій [таблиці](#). Якщо відомості відсутні на порталі чи давно не оновлені – пошукайте їх на офіційному сайті розпорядника. Якщо таким способом знайти їх також не вдалося – запитайте їх за допомогою запиту на доступ до публічної інформації.

Завантажте дані та здійсніть пошук потрібної компанії

08

Часто дані публікують не одним набором, а розрізненими файлами, які охоплюють певний період часу – місяць, квартал або рік. Тому приготуйтеся до того, що вам доведеться завантажувати і досліджувати декілька таблиць, що вкрай незручно.

Після того, як завантажите та відкриєте файл на комп'ютері, натисніть комбінацію клавіш Ctrl+F (для Windows) або Cmd+F (для macOS) і здійсніть пошук потрібної компанії за її найменуванням або кодом ЄДРПОУ. Або ж, якщо хочете дізнатися про всі підприємства, які забруднюють повітря у вашому населеному пункті, – введіть у пошуковому полі його назву.

У наборах даних ви знайдете назви та коди ЄДРПОУ суб'єктів господарювання, які дістали дозволи на викиди в атмосферу, адреси їхніх промислових майданчиків, дати видачі та термін дії ліцензій, а також, за наявності – відмітку про їх анулювання.

Зверніть увагу! Розпорядники зазвичай публікують дані за останні кілька років, і в наборах може не бути інформації про підприємства, які працюють вже доволі тривалий час. Тому якщо ви не знайшли відомостей про потрібну вам компанію – радимо додатково звернутися до державного органу із запитом на доступ до публічної інформації, чи видавали їй ліцензію, на який термін, і чи не була вона анульована.

Якщо виявили підприємство, яке здійснює викиди в атмосферне повітря без дозволу чи продовжує працювати з анульованим дозволом – зверніться до Державної екологічної інспекції

За забруднення повітря без дозволу на посадових осіб підприємства чекає всього лише штраф від 85 до 136 гривень (ст. 78 [КУпАП](#)). Але якщо під час розслідування з'ясується, що викиди створили небезпеку для довкілля, життя і здоров'я людей – це вже буде кримінальне правопорушення (ст. 241 [ККУ](#)), за яке можна отримати обмеження волі. Також за допомогою чат-боту SaveEcoBot можна [підготувати скаргу](#) про забруднення атмосферного повітря за декілька кліків. Чат-бот автоматично підготує відповідні скарги й визначить, до кого потрібно їх направити. Усі шаблони скарг узгоджені з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів, Державною екологічною інспекцією та Державною службою України з питань безпеки.

4 / Як перевірити, чи є у вашому регіоні виробники особливо небезпечних шкідливих хімічних речовин

10

Завантажте реєстр виробників особливо небезпечних хімічних речовин

Дані про видані ліцензії на виробництво небезпечних хімічних речовин опубліковані на [порталі відкритих даних](#).

Зверніть увагу! Міністерство докілья з травня 2021 року не оновлювало набір даних на порталі відкритих даних.

Відкрийте набір даних і здійсніть пошук

Станом на початок жовтня 2022 року в реєстрі містилася інформація про 34 підприємства, тому потрібні дані можна знайти навіть візуально. Проте, щоб нічого не пропустити, радимо натиснути комбінацію клавіш Ctrl+F (для Windows) або Cmd+F (для macOS) і ввести ваш запит у пошукове поле. Це, наприклад, може бути назва вашого населеного пункту чи області, якщо вас цікавлять усі небезпечні виробництва у регіоні, або ж найменування чи код ЄДРПОУ конкретної компанії.

Дослідіть, які саме небезпечні речовини виготовляє підприємство

11

На жаль, у наборі даних немає інформації про те, які саме небезпечні речовини виробляє компанія. Часто це можна зрозуміти з її назви (наприклад, ПАТ «Бром» або ПАТ «Азот»). Але краще за все знайти додаткові дані по компанії в [Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань](#) (детальніше про те, як працювати з ним – читайте у [цьому розділі](#)). У досьє компанії зверніть увагу на розділ «Види діяльності» – тут буде зазначено, чим саме займається це підприємство.

5 / Як знайти компанії, які здійснюють діяльність із небезпечними відходами, та виявляти «псевдоутилізаторів»

12

Завантажте дані про видані ліцензії на поводження з небезпечними відходами

Якщо ви хочете знайти утилізатора, щоб здати на перероблення небезпечні відходи, або просто дослідити, які компанії мають відповідні ліцензії у вашому регіоні, для цього вам потрібно завантажити відповідний набір даних із [порталу відкритих даних](#).

Зверніть увагу! Міністерство довкілля від грудня 2021 року не оновлювало набору даних на порталі.

Відкрийте датасет на комп'ютері та здійсніть пошук

Для цього натисніть комбінацію клавіш Ctrl+F (для Windows) або Cmd+F (для Mac) і введіть ваш запит у пошукове поле. Наприклад, це може бути назва вашого населеного пункту чи певного небезпечного відходу, який ви хочете утилізувати. Обов'язково звертайте увагу, чи не анульовано компанії ліцензію – ця інформація міститься в останній колонці. Також перегляньте, на які саме операції вона має дозвіл – саме на утилізацію чи лише на збирання та зберігання.

Дослідіть компанію за допомогою [реєстру судових рішень](#)

13

Як уже йшлося вище, доволі часто юридичні особи, які мають ліцензії на поводження з небезпечними відходами, насправді не займаються їх переробленням. Вони просто виграють державні тендери на утилізацію або приймають замовлення від інших компаній чи громадян, отримують за це гроші. Самі ж відходи потім зберігаються у них неналежним чином і виділяють забруднювальні речовини, а далі їх просто викидають на сміттєзвалища. Тому діяльність такого «псевдоутилізатора» поряд із вашим домом може – навпаки – становити небезпеку.

Виявляти такі недобросовісні фірми часом допомагає [реєстр судових рішень](#). Для цього скопіюйте код ЄДРПОУ компанії, вставте його у пошукове поле реєстру і здійсніть запит. Ознайомтеся із судовими документами, у яких вона фігурує. Також повторіть пошук за всіма відомими вам назвами цієї компанії, адже часом код може не зазначатися у тексті документу. Але у такому випадку будьте особливо уважними й шукайте в рішенні додаткові підказки, що йдеться саме про неї, а не про іншу фірму зі схожою назвою.

Якщо натрапите на судові справи, у яких цю юридичну особу звинувачували у неправильному зберіганні небезпечних відходів чи їх викиданні на сміттєзвалище (а часом і просто – у найближчу лісосмугу, яр або річку) – це «тривожний дзвіночок», що діяльність компанії є фіктивною.

За можливості перевірте, чи дійсно компанія існує за вказаною адресою і чи правильно зберігає небезпечні відходи. Якщо виявите порушення – повідомте Державну екологічну інспекцію

SaveEcoBot у [Telegram](#) і [Viber](#)

Це перший і поки що єдиний в Україні чат-бот екологічного спрямування, за допомогою якого можна дізнатися про компанії, які забруднюють довкілля, та перевірити стан атмосферного повітря у вашому населеному пункті.

Якщо вас цікавлять дані про всі підприємства-забрудники у вашому регіоні, відкрийте бот у будь-якому месенджері, в меню оберіть розділ «Інші функції», далі – «Пошук за областями». На наступному кроці оберіть вашу область зі списку. Після цього сервіс видасть інформацію, яка кількість компаній у цьому регіоні має дозволи на викиди в атмосферу, поводження з небезпечними відходами, користування надрами тощо. Щоб побачити список цих підприємств, натисніть на посилання у відповідному пункті. Якщо ж хочете дізнатися про всі дозволи конкретного підприємства, просто надішліть боту його назву чи код ЄДРПОУ.

Зверніть увагу! Дані про видані ліцензії на викиди в атмосферу стаціонарними джерелами 1 групи з невідомих причин видалені з порталу відкритих даних і сайту Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів. Станом на березень 2023 року у чат-боті SaveEcoBot є дані щодо першої групи до 31 грудня 2022 року. Тому можна вважати, що це – найактуальніші дані.

Ще однією корисною функцією бота є можливість перевірити, наскільки безпечним є стан повітря у вашій місцевості. Для цього у меню оберіть розділ «Забруднення повітря», надішліть свою геолокацію чи вручну оберіть найближчу до вас станцію моніторингу. Після цього сервіс покаже вам інформацію про рівень забрудненості. За потреби ви можете підписатися на цей запит і щогодини отримувати свіжі дані або ж дізнатися, коли рівень забруднення перевищить норму.

На жаль, дані про стан атмосферного повітря не публікуються державою – їх SaveEcoBot отримує самостійно від станцій моніторингу. Якщо вам також потрібні ці відомості – можете скористатися відкритим [API](#) сервісу.